

Punonta 1

*Reetta Kokkonen
ryhmä oko05
HAMK, ohjaustoiminnan
koulutusohjelma*

Sisälllys:

1. Alkutilame	3
2. Niinityöt	3
1. kokeilu: palmikkopohjainen ”rannerengas”	3
2. kokeilu: virkattu lappu	3
3. kokeilu: kukkakoriste aurinkopitsiteknikalla	4
4. kokeilu: narurunkoinen ”pannunalunen”	4
niinen oma työ: kaaosteknikalla päällystetty tunnelmalamppu	5
3. Rottinkityöt	6
1. levypohjainen työ: pieni kori	6
2. puikkopohjainen työ: jalallinen vati	7
rottingin oma työ: kello	7
4. Värjäykset:	8
niinen värjäys	8
rottingin värjäys	9
5. Loppupohdintaa	9

1. Alkutilanne:

Niini ja rottinki olivat minulle materiaaleina täysin uusia eikä punonta menetelmänäkään ollut minulle kovin tuttu. Kuitenkin kurssi vaikutti jo ennen kurssin alkua mielenkiintoiselta ja haasteelliselta. Oli mukava päästä tekemään pitkästä ajasta jotain itselleni täysin uutta, vaikka uudella materiaalilla työskentelyn aloittaminen tuntuikin alussa epävarmalta, koska en tiennyt, miten materiaali käyttäytyisi ja mihin sitä voisi käyttää ja mitä menetelmiä siihen voisi käyttää. Kun pääsin töissä alkuun, epävarmuus alkoi kuitenkin karista.

2. Niinityöt:

1. kokeilu: palmikkopohjainen "rannerengas" (42 g niintä, letitetty n. metrin pituiseksi)

Ensimmäisen työn aloittaminen tuntui alussa hiukan kankealta ja niinen letittäminen oli helppoa niin kauan kuin minun piti lisätä niintä lettiin pitääkseni sen tasapaksuna. Halusin piilottaa jatkeniinen päät letin sisään, mikä kuitenkin oli melko hankalaa alussa.

Ompelin letin reunasta niinellä putkiloksi. Ompelu kesti paljon kauemmin kuin olin alun perin ajatellut. Putkilo oli vaikea saada pysymään suorana, asiaa olisi ehkä auttanut, jos olisin muotoillut letin jotenkin putkilon muotoon ennen ompelua. Putkilon päät päällystin ommellen niintä kieputtaen. Letin päät oli vaikea päätellä siististi niinellä kieputtaen koska en ollut jättänyt päätelylle letin päissä tarpeeksi niintä, että voisin leikata ne viistosti.

2. kokeilu: virkattu lappu (4 g niintä, 3 mm koukku)

Virkkasin ohuilla, kastelluilla niinillä pyöreän lapun käyttäen ketjusilmukoita ja pylviäitä. Niinen virkkaaminen oli kosteillakin niinillä jäykkää ja hankalaa ja lappu alkoi

muuttua nopeasti kuppimaiseksi, koska en osannut virkata niinellä tarpeeksi löysää. Kuppimaisuuteen auttoi, että kastelin valmiin työn ja laitoin sen kuivumaan pingotettuna nuppineuloilla pahvin päälle.

3. kokeilu: kukkakoriste aurinkopitsi-tekniikalla (n.1,2 m paperinarua, pari ohutta niintä)

Kieputin paperinarulla halkaisijaltaan 10 cm pahvikiekkoon loimet aurinkopitsiä varten. Koska paperinaru oli suht paksua, oli aloitus vaikea saada siistin näköiseksi.

Kun olin saanut työn valmiiksi ja aloin irrottaa työtä a puloimista, huomasin, että olin pujottanut niinet vääristä loimien väleistä ja työ alkoi purkautua heti. Lähempänä keskustaa paperinaru alkoi kuitenkin tukea niinikudetta niin, ettei niini enää purkautunutkaan. Päätin jättää työn tähän muotoon muistutukseksi ensi kertaa varten, että tarkistan mistä väleistä niinet täytyy pujottaa.

4. kokeilu: narurunkoinen ”pannunalunen” (1 m sisal-narua, 31 g niintä)

Halusin kokeilla narurunkoiseen työhöni pyöreää aloitusta ja huomasin sen todellakin olevan vaikea ja lopputulos oli kuitenkin enemmän soikea kuin pyöreä. Kun sain alun valmiiksi, alkoi työ kuitenkin sujua paljon paremmin.

Aluksi kiinnitin kierrokset yhteen ompelemalla ne edellisen kerroksen reunaan niinellä, mutta huomasin, että edellisen kerroksen niini meni helposti poikki. Vaihdoin kiinnitystä niin, että yhdistin kerrokset kieputtamalla niinen koko edellisen kerroksen ympäri.

Halusin kokeilla myös miten siltojen teko onnistuisi ja sitä kautta sain idean, että osa työstä olisi kiinni siltojen avulla ja osa kieputtamalla edellisen kerroksen ympäri. Ympyrä alkoi muotoutua soikioksi ja halusin lisätä soikeutta pidentämällä siltoja. Siltojen kieputettu niini ei kuitenkaan tukenut kerroksia

niin paljon, että kerroksista olisi tullut kauniin kaarevia eikä työstä tullut tasaista soikiotakaan.

Työn lopetuksessa purin sisäl-narun kerroksia vähitellen ja kastelin niitä, että naru suoristuisi. Suoristus ja työn vähittäinen päättäminen onnistui suhteellisen hyvin, mutta lopetuksesta tuli paljon löysempi kuin muusta työstä ja huomasin sen vasta kun työ oli valmis. Yritin vahvistaa löysää lopetusta myöhemmin ompelemalla kahta viimeistä kierrosta yhteen niinellä.

Niinen oma työ: kaaostekniikalla päällystetty tunnelmalamppu

Käytin lampun runkona vanhaa pallonmuotoista, metallista lampun kehikkoa. Kehikko oli maalattu valkeaksi, mutta osa maalista oli lähtenyt pois ja kehikko oli paikoin alkanut ruostua. Aluksi hioin hiekkapaperilla maalin pois kehikosta.

Hiomisen jälkeen aloin kieputtaa kuivaa niintä kehikon tankojen ympäri, käyttäen uuden niinen aloituksessa aina vähän liimaa takaamaan, ettei niini alkaisi purkautua. Vasta sen jälkeen aloin kieputtaa niintä kehikon päälle kaaostekniikalla. Hiominen ja rungon peittäminen kestivät paljon kauemmin kuin olin alussa ajatellut.

Kieputtaessani niintä kehikon päälle kaaostekniikalla huomasin, että niinen aloitukset ja lopetukset on vaikea saada siisteiksi. Niini ei olisi pysynyt kiinni liimaamalla, koska niinet piti saada pingotettua tiukasti kehikkoon. Myös niinten päättely kehikon tankoihin kieputettuun niineen olisi voinut katkaista kieputetun niinen pingotettaessa päällyksiä ja siihen olisi kulunut vielä enemmän aikaa. Siksi päädyin solmimaan niinten aloituksen ja lopetukset, vaikka niin ne näyttivätkin jonkin verran epäsiisteiltä. Päällyksen kieputukseen käytin myös värjäämiäni oransseja niiniä.

Kehikon sisään ripustin pienen 10 lampun valosarjan. Tein työtä vähän joka päivä ja siksi en osaa arvioida kovin tarkkaan kuinka paljon työhön kului yhteensä aikaa mutta tuntimäärä on 30 tunnin luokkaa.

3. Rottinkityöt:

1. levy pohjainen työ: pieni kori (ohutta, 3 mm puulevyä, rottinkia n. 40 g, 45 cm pitkät loimet, loimi 2,5 mm, kude 2 mm)

Käytin työhön ohutta puulevyä, josta tein halkaisijaltaan 10 cm kiekon. Työssä oli 12 loimea noin 2 cm välein. Työtä aloittaessani olo oli melko epävarma. Erilaiset punontatyylit tuntuivat vaikeilta ja

en tiennyt kuinka rottinki käyttäytyisi sitä taivuteltaessa. Nopeasti punonta alkoi kuitenkin tuntua helpommalta ja erilaiset punontatyylitkin alkoivat sujua nopeasti.

Työn alaosassa käytin kimmeä ja fitsiä, uudelleen kimmeä ja lopuksi palttinaa. Työn yläosassa taivutin loimet ristiin ja jatkoin punomista kimmellä, joka oli vaikea aloittaa ja saada pysymään tiukkana ristissä olevien loimien päällä. Työn kummankin pään päättelyyn käytin lyhyttä rabanttia. Päättelyyn olisi kannattanut jättää enemmän varaa ja työhön olisi kannattanut lisätä loimia, loimia ristikkäin laittaessa, että loimien välit eivät olisi olleet niin suuret lopussa ja että työstä olisi saanut tukevamman. Työ valmistui noin 8 tunnissa.

2. puikkopohjainen työ: jalallinen vati (rottinkia 54 g, 2,5 mm loimia 12 kpl, loimet 77 cm, kude 2 mm)

Aloituksen tein kaksoisristillä, niin että jokaisessa ristin sakarassa oli 3 loimea. Aloin punoa työtä fitsillä ja punoin sillä koko työn pohjan. Kaksoisristi aloituksena oli melko paksu ja punominen oli jäykkää ja hankalaa, ja punosta oli vaikea saada alussa tiiviiksi. Loimien erottelu oli vaikeaa, niiden välit olivat niin tiiviit, että kudetta oli vaikea saada tiiviisti ja kude ja loimet olivat vaarassa katketa.

Alun hankaluuden jälkeen työ alkoi sujua nopeammin, reunan tein kimmellä ja fitsillä. Minun oli tarkoitus jättää rottinkien päät työn pohjaan ja ulkopuolelle, mutta huomasin vasta ollessani melkein valmis, että päät olivatkin jääneet työn sisäpuolelle.

Päätelin työn tekemällä pohjaan vadille jalan. Loimien pujottaminen kuteiden välistä pohjaan olin paljon hitaampaa ja vaikeampaa kuin olin ajatellut. Vaikka käytin apuna piikkiä, taipuivat ja katkeilivat loimet. Huomasin, että loimet oli hyvä pehmittää kunnolla ennen pujottamista kuteen väliin, näin ne eivät katkenneet yhtä helposti. Työn päättelyyn käytin lyhyttä rabanttia.

Rottingin oma työ: kello (n. 80 g rottinkia, ruskeanpunaisia puuhelmiä 12 kpl, kellon koneisto ja viisarit)

Katkoin 24 loimea, jotka olivat metrin pituisia. Tein työn puikkopohjaisena ja aloitukseen käytin palttina-aloitusta. Aloitin punomisen fitsillä ja jatkoin kimmellä. Reunaa koristamaan pujotin 12 loimeen puuhelmet ja jatkoin vielä muutaman kerroksen fitsillä.

Kellon "auringonsäteet" tein myös fitsillä ja taivutin tarkoituksella säteitä mutkalle. Säteiden lopetukset tein kieputtamalla kuderottinkia loimien ympäri muutaman kerran ja vetämällä sitten kudeloimen pään kieputuksen alta "kuristaen" loimet.

Alussa työ suju nopeasti, mutta säteiden teko oli hidasta ja hankalaa. Vasta tässä työssä kun taivutin kudetta voimakkaasti punoessani säteitä edestakaisin, huomasin, että rottingit eivät olleet tasalaatuisia. Osa kuderottingista taipui helposti, osa ei tahtonut kuteen kiertämisestä huolimatta kestää taivuttamista. Säteet alkoivat myös huomaamatta mennä kierteelle taivutelllessani loimia, mutta päädyin jättämään ne kierteisiksi.

Kun työ oli valmis, kastelin sen ja levitin keskuksen aukkoa, että kellon koneisto mahtuisi siitä läpi. Jätin työ kosteana muutamaksi päiväksi keskeltä litistykseen, jotta viisarit sopisivat pyörimään paremmin. Kun työ oli kuivunut, asensin koneiston paikalleen.

4. Värjäykset:

Niinen värjäys:

Kokeilin niinen värjäystä ja värjäsin yhdessä muutaman muun luokkalaisen kanssa pienen määrän niiniäni puna-oranssilla värillä. Käytimme värjäykseen noin 10 l vettä, 1 rkl suolaa ja noin 1 tl väriä. Annoimme niinien olla kiehuva vedessä noin 20 minuuttia. Lopputulos oli melko haalean oranssi väri.

Rottingin värjäys:

Värjäsin osan rottingeistani punajuuren värisellä kaskas-värillä. Väriliemessä oli noin 10 l vettä, noin 2 tl värijauhetta ja 1 rkl suolaa. Kun vesi oli kiehunut, jätin rottingit hautumaan veteen noin puoleksi tunniksi. Väri muuttui kuivana viininpunaiseksi.

5. Loppupohdintaa:

Yleensä ottaen kurssi on ollut mielenkiintoinen ja mukava mutta myös haastava. Materiaaleista saa mielikuvitusta käyttämällä monenlaisia töitä jos vain on tarpeeksi taitoa ja pitkää pinnaa.

Tällä kurssilla on minulle taas kerran tullut selväksi töiden suunnittelun merkitys. Minulla on paha tapa alkaa toteuttaa suuria suunnitelmiani miettimättä ja suunnittelematta kovinkaan tarkasti, miten vaativa työ todellisuudessa on ja millaisia taitoja sen tekeminen minulta vaatii. Erityisesti huomasin sen tehdessäni rottingin omaa työtä. Yleensä saan suuret suunnitelmani jollain lailla toteutettua, mutta myöhemmin harmittelen sitä, että työn tekoon on taaskin mennyt paljon enemmän aikaa kuin olin kuvitellut. Suunnittelu on siis yksi niistä asioista, joissa minulla on vielä paljon opittavaa.

Vaikka tunnen oppineeni kurssilla perusasiat niistä ja rottingista, mitä niistä voi tehdä ja miten, on ohjaajan näkökulma kuitenkin vielä minulle epävarma. Tämän yhden kurssin perusteella ja koulun ollessa vasta näin alkuvaiheessa, ei minulla ole kovinkaan selvää käsitystä minkälaiset punonnan työt ja työtavat sopivat millekin ohjattavalle ryhmälle. Kuitenkin kurssin tavoitteena oli että oppisin, miten ja mitä niistä ja rottingista voi tehdä, siihen tavoitteeseen olen mielestäni päässyt, muut taidot, myös se, miten punontaa voisi ohjata, tulevat myöhemmin.